

Narrativa galega

E a vida continúa

Teresa Moure volta aos andeis cunha novela radical e profunda sobre identidades e transformacións

Benquerida catástrofe · Teresa Moure ·
Xerais, 2007 · 232 páx ·
16 euros

Debo empezar cunha confesión: non cheguei a ler *Herba moura*. Deixeime levar por un absurdo prexuízo cara á súa autora, ou cara á imaxe que os medios de comunicación transmitiron dela; as súas declaracións a favor de lavar os cueiros dos bebés e en contra das nais e pais que non van levar e recoller os fillos ao coleio, ou das mulleres que “explotan” a outras mulleres contratándoas como asistentas. Tiña un argumento adicional, este estritamente literario: *A palabra das fillas de Eva*, ensaio ao que encamiñei con grande entusiasmo por mor da recomendación dun amigo, houben deixalo xa no primeiro capítulo, convencido de que ese libro non era para min. Non prestei pois demasiada atención a Teresa Moure, convertida xa no maior fenómeno das letras galegas dos últimos anos, até que este mes de xuño a escoitei defendendo de maneira espléndida o seu discurso como mantedora dos Premios Xerais, *O carácter revolucionario da escrita e das palabras*. Aquel texto, vibrante e enérxico, foi toda unha sacudida para os alí presentes, compartísemos ou non todo ou parte do seu contido. Aquela tarde souben que estaba equivocado.

A nova obra de Teresa Moure, *Benquerida catástrofe* é unha magnífica novela, unha das mellores que podemos atopar hoxe nos estantes de novidades. Por ousadía, por audacia, por atrevemento; por permitirse toda sorte de reflexións e disertacións sen deixar de lado un soterrado sentido do humor, por xogar coa estrutura guiada polo puro pracer. Porque se algo parece claro lendo o libro é que Teresa Moure pasouno extraordinariamente ben escribíndoo, e que ninguén entenda isto como unha rebaixa dos seus valores e intencións, antes polo contrario. *Benquerida catástrofe* non é de ningunha maneira un divertimento ocioso e menor; é unha obra radical e profunda que fala de homes e mulleres, de amores e desamores, de identidades e de transformacións.

Un texto sobre a procura lexítima, laboriosa e inevitábel da felicidade. Adam Cairbourgh e Eva Muíños forman unha parella aparentemente estábel e perfecta até que nun momento determinado empeza a deixar de selo. Unha viaxe a Londres dela cos seus compañeiros de instituto, o sentimento de culpa, ou de responsabilidade, por terse deitado cun alumno adolescente, os problemas de pel de Adam e as súas visitas ao doutor Castiñeira, con quen mantén amábeis conversas e en cuxa consulta coñece a Marisa, que experimenta por el un amor puro, esencial e verdadeiro, máis alá dos corpos e das formas, uns días de descanso de Eva nun convento e o seu encontro alí con Ana, unha rapaza non por nova menos coñecedora das relacións persoais... toda unha longa serie de circunstancias e de encontros suman e restan para provocar o distanciamento da parella e a mutación final, a metamorfose das eirugas en bolboretas.

Dotada dun poderoso e intelixente humanismo, a novela avanza con ritmo veloz ao longo de páxinas luminosas, que de cando en cando fálannos directamente a nós e teñen o atrevemento xenial de nos dar consellos de lectura. A escrita de Teresa Moure é lírica e detallista, pero tamén está chea de

A escritora Teresa Moure. // T. De la Fuente

forza e de potencia narrativa. A súa prosa é lúdica, si, pero tamén intensamente sentimental, inzada de tenrura e de emocións, que constrúe e non destrúe; espiritual no mellor sentido da palabra. *Benquerida catástrofe* pode verse como un sublime libro de autoaxuda, como no fondo o son todos os grandes libros, sexa cal sexa a historia que conten. Porque lemos para entender o mundo e para entendernos a nós mesmos, para intentar descubrir as chaves que mellor abren as portas das nosas vidas. Tanto ten que a autora non comprenda ben de todo os números primos: o seu libro é un acto capital de creación, fermoso, engaiolante e transgresor.

// Martin Pawley

O que se le en T. Moure: ficción e imaxe autorial

Helena González Fernández

En 1996 Christa Wolf remata a súa operística *Medea. Stimmen* (*Medea. Voces*, na tradución literal) interrogándose polo tempo de espera das mulleres. Aquela Medea que tanto comparte coa Hélène Jans de *Herba moura*, amante nai e sabia científica de conduta non sometida, defensora da paixón e do coñecemento e, daquela, do pensamento libre, lanzaba o desafío: “Pódese imaxinar un mundo, unha época na que atope o meu lugar?”. Se Christa Wolf deixaba o interrogante no vento, a narrativa de Teresa Moure ofrece respostas nunha conxuntura acaída, nun momento no que as cuestións das mulleres están enriba da mesa e as industrias culturais alimentan a moda violeta –e non me refiro só ás autóctonas, que a lectura non é autista e vai alén das pautas que fornece a literatura indíxena.

Os comezos na escrita de Teresa Moure prenden nunha áncora fundamental da creación feminista de sempre: a conciencia da historia e os seus moitos silencios como un tempo de espera das mulleres que se tenta resolver coa vindicación e a diferenza. Guichar na voz propia, subverter o legado herdado, intervir no relato do mundo e propoñer novos modelos, ese podería ser o resumo do seu traxecto literario desde *A xeira das árbores* até *Os Lucarios*, pero tamén do propio decorrer dos discursos feministas. Creación feminista en galego atopámola antes e despois en narradoras como María Xosé Queizán, Marilar Aleixandre, Belén Feliu ou María Reimóndez, poño por caso. Pero algo singulariza a Teresa Moure, esa escritora incómoda que non deixa indiferente e pasa de boca a orella nas lecturas populares. Algo hai neses textos en desafío permanente que abren debate: da autoafirmación feminina á xenealoxía, das identidades sexuais á maternidade. Un desafío que medra cunha proxección autorial forte que se remexe rabuda para non claudicar nunca en riquiña. Iso é o «fenómeno Teresa Moure» que tanto amola á autora, claro! –*vid.* a entrevista no *Protexta* 03– pero que se incorpora á lectura e se consome como un ingrediente máis das novelas. Agora ben a escritora incomoda non só porque se revire contra as ortodoxias do discurso patriarcal e dos asumidos feminismos da igualdade senón porque entra en conflito con outros feminismos menos uniformados. Uns feminismos que xa hai tempo que non se dividen só en dous ramais, porque a etiqueta *feminismos* abrangue visións opostas desde Milán a San Francisco, de Oviedo a Nueva Delhi (Luisa Muraro, Judith Butler, Amelia Valcárcel, Vandana Shiva...).

Non podo evitar a ollada aos asuntos exteriores. Portas para fóra a narrativa galega de hoxe ten as caras de Manuel Rivas, Suso de Toro e Teresa Moure (e en circuítos avezados, Xurxo Borrazás). Tres proxectos narrativos e tres figuras autorais ben diferentes que teñen que superar non poucas tensións na proxección exterior. O sambenito de *Herba moura* é o reduccionismo sentimental (reparen no paratexto da edición portuguesa a ver se recoñecen a novela que leron en galego!). Claro que desas lecturas redutoras a escritora non ten culpa. Na lectura popular, e non só, a narrativa en desafío permanente de Teresa Moure singularízase porque se reforza cunha imaxe autorial rebelde, explicitamente política e disposta a puntualizar calquera tópico e a dar respostas a este tempo de mulleres. Lemos libros con autoría. Consumimos escritura e escritor@s.